

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evsebivs || De Euangelica pr[a]eparatione

Eusebius <Caesariensis>

[Augsburg], 1522

VD16 E 4299

De morali Hebræo[rum] philosophia. Cap. ij.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34477

nullo quidem omnium scientiam sibi arrogabant, nonnulli nihil se scire profitebantur, & alij uel cum infimis conuersabantur, alij econtra diffidiles & soli secum uiuebant, Plato autem primus & recte intellexit, atque diuisit, dixitque primum esse de natura uniuersi negocium, alterum de hominibus, tertium de oratione, putauitque non posse nos res humanas perspicere, nisi prius diuinas intellexerimus. Nam quemadmodum medici cum membra quaedam corporis curare uelint, ad totum prius se corpus conuertunt, sic quis uelit res humanas perspicere, naturam uniuersorum prius considerare debet: (pars enim uniuersi homo est) Bonum etiam duplex esse dicebat, alterum nostri, alterum uniuersi. Principalius autem esse bonum uniuersi, ab illo enim hoc profluere, quam rationem Aristoteles musicus ab Indis emanasse contendit. Indum enim quendam ait Athenas petisse, Socraticumque colloquentem ab eo quod si uisisset, quomodo & quid faciendo philosophus esset. Cumque Socrates respondisset, Si quomodo uiuendum sit homini consideres, Risisset Indum atque dixisset, neminem posse recte humanas res intelligere, qui diuinas ignoret. Uniuersam igitur philosophiam Plato in Physicam, ciuilem, & logicam partitus est. Hec Aristoteles.

De morali Hebræorum philosophia. CAP. II.

HAnc tripartitam partitionem si diligenter attenderis, multo ante Platonem Hebraeos perspexisse non ignorabis. In primis enim moralem partem summo studio recteque magis quam uerbis amplexus fuisse Iudeos constat. Finem enim bonorum beatamque terminum uitae pietatem erga deum arbitrantur, quem quidem finem preceptis dei conseruandis, non uoluptate corporum secundum Epicurum consequi putabant, neque tripartita secundum Aristotelem bona, corporis scilicet, animae, & exteriora aequali lance praesabant; nec ignorantiam omnium rerum, quam nonnulli honestiore uocabulo retinentiam appellarunt, multi fecerunt, nec denique in ipsam animi uirtutem finem posuerunt. Quid enim ipsa sine diuina gratia & absque pietate ad aeternam uitam conferre potest, propter quam a spe, quam in deo habebant, quasi a fine dependentes deo gratos solummodo beatos opinati sunt. Quia profecto cum omnium bonorum largitor deus, uitae fons, & uirtutis origo sit, solus ad beatam uitam eis sufficit, qui uera pietate ad ipsum tendunt. Unde sapientissimus ille Moses, qui primus omnium hominum

A ij uetustis/

uetustissimorum uitas Hebraeorum conscripsit, ciuilem atque actiuum uiuendi modum narratione historica docuit. Quam quidem doctrinam ab uniuersalioribus ita instituit, ut deum causam auctoremque omnium, quasi fundamentum iniecerit, & mundi atque hominis ortum praeculis posuerit. Deinde ab uniuersalioribus ad particularia descendens, priscoque uirorum uita ad imitationem uirtutis ac pietatis eorum lectorem hortatur. Praeterea cum legum etiam auctor summa cum pietate fuerit, certe patet quod magnum studium ad corrigendum hominum mores habuerit. Longum esset si prophetarum quoque, qui post Moysen fuerunt, uel exhortationes ad uirtutem, uel dehortationes a uitijs recensere uellemus. Quid autem si sapientissimi Salomonis Ethicam uellem modo doctrinam traducere? Nam inter alia librum quoque adidit, quem parabolarum seu prouerbiorum propter sententiarum breuitatem appellauit. Sed moralem quidem disciplinam, uel antequam prima elementa literarum graeci cognoscerent, sic absolute perfecteque re potius quam uerbis iudaei retinebant.

De rationali iudaeorum philosophia. CAPVT. III.

Rationale uero partem non ut Graeci cauillationibus & ficta oratione discebant, sed ipsius ueritatis recte perceptione, quam quidem ueritatem diuinitus illuminati adinuenunt. Hac rationali doctrina ab ineunte aetate sacrarum rerum & utilissimarum narratione historiarum, cantuum odorumque inertia, compositione enigmatum quoque & speculationis allegoricae diserta elegantique oratione suos erudiebant. Erant enim legum sacrarum ac enigmatum apud eos expositores, quos secundarios solebant nuncupare. Unde sapiens quoque Salomon in parabolarum initio, quasi causam libri hanc esse dixit. Ut scirent sapientiam & disciplinam, intelligerentque uerba prudentiae, ac susciperent eruditionem doctrinae iustitiam, & iudicium, & aequitatem, ut detur paruulis astutia, & adolescentibus intellectus. Audiens sapiens sapientior erit, & intelligens gubernacula possidebit. Animaduertet parabolam & obscura uerba, dicta sapientiae, tum etiam enigmata eorum. Ita negotium logicae accommodatissime ad sapientiam linguamque suam in omnibus prophetarum libris, si libros diligenter legeris, profecto inuenies. Quod si quis linguae suae peritiam habebit, eloquentissimos certe mul-